

Sprawy połączone C-379/08 i C-380/08

Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA i in.

przeciwko

Ministero dello Sviluppo economico i in.

i

ENI SpA

przeciwko

Ministero Ambiente e Tutela del Territorio e del Mare i in.

(wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożone przez Tribunale amministrativo regionale della Sicilia)

Zasada „zanieczyszczający płaci” — Dyrektywa 2004/35/WE — Odpowiedzialność
za środowisko naturalne — Zastosowanie *ratione temporis* — Zanieczyszczenie
powstałe przed datą przewidzianą na transpozycję tej dyrektywy i kontynuowane
po tej dacie — Środki zaradcze — Obowiązek przeprowadzenia konsultacji
z zainteresowanymi przedsiębiorstwami — Załącznik II

Opinia rzecznika generalnego J. Kokott, przedstawiona w dniu 22 października
2009 r. I - 2010

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 9 marca 2010 r. I - 2011

Streszczenie wyroku

1. *Środowisko naturalne — Zapobieganie i zarządzanie szkodami wyrządzonym środowisku naturalnemu — Odpowiedzialność za środowisko naturalne — Dyrektywa 2004/35 — Środki zaradcze*
(dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35, art. 7, art. 11 ust. 4 oraz załącznik II, pkt 1.3.1)
2. *Środowisko naturalne — Zapobieganie i zarządzanie szkodami wyrządzonym środowisku naturalnemu — Odpowiedzialność za środowisko naturalne — Dyrektywa 2004/35 — Środki zaradcze*
(dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35)

1. Artykuł 7 i art. 11 ust. 4 dyrektywy 2004/35 w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zarządzania szkodami wyrządzonym środowisku naturalnemu w związku z załącznikiem II do tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że właściwe władze są uprawnione do zarządzenia istotnej zmiany środków zaradczych zmierzających do naprawienia szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, które zastosowano po przeprowadzeniu postępowania kontryktoryjnego przy współpracy z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi i które zostały już wdrożone lub których wdrażanie zostało rozpoczęte. Jednakże w celu wydania takiej decyzji:
 - władze te zobowiązane są do wysłuchania podmiotów gospodarczych, wobec których środki te zostały zastosowane, chyba że ze względu na skalę zagrożenia dla środowiska naturalnego konieczne jest natychmiastowe podjęcie działań przez właściwe władze;
 - władze te winny także zachęcać w szczególności osoby, na których terenie będą realizowane środki zaradcze, do przedstawiania swoich uwag, które zostaną uwzględnione, oraz
 - władze te winny uwzględnić kryteria wskazane w pkt 1.3.1 załącznika II do dyrektywy 2004/35 oraz wskazać w swej decyzji powody uzasadniające dokonany wybór, a także, w stosownym wypadku, okoliczności, które pozwalają uzasadnić, że

przeprowadzenie szczegółowej analizy w oparciu o te kryteria było niecelowe lub niemożliwe, na przykład ze względu na skalę zagrożenia dla środowiska naturalnego.

(por. pkt 67 i pkt 1 sentencji)

2. Dyrektywa 2004/35 w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, nie sprzeciwia się obowiązywaniu przepisów krajowych, które umożliwiają właściwym władzom uzależnienie wykonywania przez podmioty gospodarcze, których dotyczą środki zaradcze w dziedzinie środowiska

naturalnego, ich prawa do wykorzystywania terenów od wykonania robót nakazanych przez te władze, i to nawet jeśli wspomniane środki nie dotyczą bezpośrednio tych terenów ze względu na fakt, że zostały one już wcześniej poddane rekultywacji lub nie były nigdy zanieczyszczone. Jednakże przepisy takie winny być uzasadnione celem, jakim jest zapobieżenie pogorszeniu stanu środowiska naturalnego tam, gdzie wspomniane środki są wdrażane, bądź – zgodnie z zasadą ostrożności – celem zapobieżenia wystąpieniu lub ponownemu pojawieniu się innych szkód w środowisku naturalnym na należących do tych podmiotów gospodarczych terenach, przylegających do całości brzegu morskiego, którego dotyczą środki zaradcze.

(por. pkt 92 i pkt 2 sentencji)